

BUITEN

19^e JAARGANG N°. 15.

ZATERDAG 11 APRIL 1925.

Foto C. Steenbergh.

KIJKJE OP HET LANDGOED OCKENBURGH.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE ANGST, DIE DOODT (15), DOOR A. M. CHISHOLM. BLZ. 170	
„APRIL DOET WAT IE WIL”, DOOR TINE DE LIEFDE (GEDICHT)	171
DE AFGEDAMDE MAAS, DOOR H., GEÏLLUSTR. BLZ. 172—174	
SEVILLA, HAAR HEILIGE WEEK, HAAR KERMIS, DOOR H. MENAGÉ CHALLA	BLZ. 173
HET YOSEMITE NATUURMONUMENT, DOOR F. S. BOSMAN, GEÏLLUSTREERD.	175
PRACHTIGE BLOEMEN OP DE VOORJAARSBLOEMEN TENTOONSTELLING TE HEEMSTEDÉ, DOOR A. J. VAN LAREN, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 175—177
OOTMARSUM—HET „VLÖGGELEN”, DOOR SARA VAN ZUIDEN	BLZ. 177
OCKENBURGH (SLOT), DOOR RO VAN OVEN, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 169, 178—179
DE ANTIPODEN, EEN VERHAAL UIT HET PRAGER GHETTO (5), DOOR S. KOHN, VERTALER: A. H. K. MILO	BLZ. 179
EEN DER HOOFDSTRATEN TE CORTÉ OP CORSICA ILLUSTRATIE	180

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers **Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam**, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE ANGST, DIE DOODT

15)

door A. M. CHISHOLM.

TRENCH nam het halssnoer van diamanten en robijnen op en bekeek het onderzoekend. „Ik ben niet voldoende expert om ze naar waarde te schatten,” zei hij. „De steenen zijn buitengewoon kostbaar. Dit halssnoer alleen al is een klein fortuin waard — het geheel zal wel zooveel bedragen als het losgeld voor een koning. Het zetsel en het goudsmidswerk zijn ongetwijfeld van Oost-Indisch maaksel. Boyle heeft ze nooit in Amerika verkregen. Het is de verwezenlijking van sprookjesachtige verhalen omtrent den rijkdom van de groote Indische vorsten die eeuwenlang hebben geregeerd en geplunderd. Men kan zich den een of anderen avonturier voorstellen, die zijn armen tot aan de ellebogen in een kist met schatten stak en zijn ransel volstopte met de kostbare juweelen, welke geschitterd hadden op de warme boezems van koninginnen en gunstelingen — sedert lang tot stof vergaan; juweelen, verkregen door vuur en zwaard en roof en plundering in het oudste, wreedste land, ooit door de zon beschenen; betaald met bloed en marteling en tranen en schande; hard en schitterend en zielloos, de blikken van mannen en vrouwen tot zich trekkend en hun harten in gloed zettend.” Hij legde het halssnoer op de tafel. „En nu zijn zij door een toeval in een ander werelddeel, onder een anderen hemel, in andere handen overgegaan. Miss Arran, ik wensch u geluk!” „Ik ook,” zei Jerry. „Ook ik,” bromde Mallet. „De eerste vraag is nu, wat wij met deze dingen zullen doen,”

sprak Trench. „Zij zijn te kostbaar om in dit huis bewaard te worden. Ik zou u willen raden ze weer neer te leggen waar wij ze hebben gevonden tot ze in een safe van een bank bewaard kunnen worden. Het is vast en zeker dat niemand anders dan wij deze bergplaats kent, anders zouden wij ze wel ledig gevonden hebben.” „Als u dit aanraadt. . . .” „Ik geloof dat het het beste is. Het bezit van dergelijke dingen is een ernstige verantwoordelijkheid, voornamelijk onder de gegeven omstandigheden. Maar de persoon, die den sleutel heeft tot Boyle's puzzle, zal geheel hulpeloos zijn tenzij hij de puzzle zelf in handen heeft. Vernietig ze daarom. Het kan verder tot niets dienen. Doe het nu.” „Ik heb het thuis gelaten. Ik zou het gaarne bewaren — als curiositeit.” „Ik raad u ernstig aan het te vernietigen. Maar als u erop aandringt het te bewaren, leg het dan waar niemand het zou zoeken. Als u het bij u hadt, zou de beste plaats in het kistje zelf zijn.” „Ik zal het daar morgen in leggen,” beloofde zij, „als Mr. Ronan nogmaals in den put wil afdalen. Vannacht zal het veilig genoeg zijn achter de schilderij, waar ik het tot nu toe heb bewaard.”

ACHTTIENDE HOOFDSTUK.

„Ik moet eerlijk bekennen dat ik mij schaam, hetgeen zoo voor de hand lag, over het hoofd gezien te hebben,” zei Trench. „Als ik niet genoodzaakt, was eenige dagen hier te blijven, zou ik jelui vragen met mij naar New-York te gaan en de juweelen naar een veilige bewaarplaats te brengen. Maar bij nader inzien ben ik van meening dat gij beiden morgen er heen moet vertrekken.” „Wat belet je met ons te gaan?” vroeg Jerry. „Misschien had ik het jelui eerder moeten vertellen,” antwoordde Trench. „Dat ik het niet vroeger heb gedaan, is niet door gemis aan vertrouwen, geloof mij, maar meer door gebrek aan juiste feiten en de gewoonte, die ik heb aangenomen, om mijn mond te houden. De zaak is, dat mijn taak hier — en de eenige reden dat ik hier schijnbaar van mijn vacantie geniet — in verband staat met een smokkelpartij.” „Lieve help! Matty, ben je een rechercheur?” vroeg Mallet verbaasd. „Of een smokkelaar?” zei Jerry lachend. „Geen van beide,” antwoordde Trench. „Ik ben geen detective, omdat de problemen van gewone misdaden mij niet interesseeren; en ook omdat ik mijn kost niet behoef te verdienen. Ik ben een gewone nietsdoener met een nieuwsgierigen geest en een natuurlijke opmerkingsgave. Als mijn omstandigheden anders waren geweest, zou ik misschien een vrij succesvolle detective zijn geworden. In deze smokkelzaak echter werd ik betrokken door een vriend van mij, Connors genaamd, een man van de geheime politie. Sedert eenigen tijd heeft de regeering gemerkt dat er op groote schaal wordt gesmokkeld, maar zij is niet in staat om de verantwoordelijke personen of de plaats van invoer te ontdekken. Door een onderzoek, waarvan de bijzonderheden u niet interesseeren, zijn Connors en ik er achter gekomen dat die plaats van invoer hier is. Het vervoer heeft plaats heen en weer over het meer. Zoowel onze eigen inkomende rechten als die van Canada lijden eronder, en de Canadeesche autoriteiten helpen ons, zooals vanzelf spreekt, bij ons werk. De gesmokkelde artikelen zijn veelsoortig, maar gewoonlijk klein van omvang, zoodat zij gemakkelijk en voordelig vervoerd kunnen worden — zooals sieraden, verdoovende middelen, bont, schilderijen, kant, enz. De overbrenging geschiedt door uw vrienden, de Brennans, met hun mooie kleine *Banshee*.” „Wel verduiveld!” riep Mallet uit. „En zij zijn juist de ware jongens voor zoo'n werkje.” „Och wat!” zei Jerry. „Ze hebben geen hersens genoeg om zoiets op touw te zetten.” „Zeer juist,” merkte Trench op. „Zij doen het eigenlijke werk — het vervoer te water. De organisatie echter zou ver boven hun begrip gaan. Het heele plan in zijn vollen omvang is het product van hersens en kapitaal. De organisators zijn zóó voorzichtig geweest, dat men zeer weinig aanknoopingspunten vindt. De Brennans hebben zelf de *Banshee* betaald, ofschoon niet met hun eigen geld. De *Gray Gull*, de boot die van de Canadeesche kust af werkt, is blijkbaar gekocht door de mannen, die de touwtjes in handen hebben. De *Banshee* brengt zelden of nooit lading op Canadeeschen grond. Zij is onbekend in Canadeesche havens, zooals de *Gray Gull* het in de onze is. Zij ontmoeten elkaar ergens op het meer en gedekt door de duisternis nemen zij elkaars lading over. Er bestaat dus een werkelijk smokkel-syndicaat, dat werkt in beide landen. Ik had gehoopt op Brennans Eiland te komen als lid van een onschuldige gezelschap.

schap visschers, en van dichtbij het zaakje te onderzoeken, maar dat plan is mislukt. Vannacht echter ga ik uit op een rustige kleine expeditie, die eenig licht zal kunnen werpen op hun manier van werken." „Ik ga mee," verklaarde Mallet onmiddellijk. „Ik ook," sprak Jerry even snel. „Wanneer vertrekken wij, Matty?" „Nu," antwoordde Trench, „wij kunnen echter de groote boot niet nemen. Mijn klein skiff is groot genoeg voor ons drieën." „Een roeiboot in een stillen nacht is even erg als een dorschmachine," merkte Jerry op. „Een kanoe is wat wij nodig hebben. Wij kunnen te Arrandale een zeventien-voeter krijgen. Wij behoeven er niet om te vragen — wij kunnen erheen gaan en ze nemen." Een half uur later waren zij in de kanoe, de baai afglijdend zonder eenig ander geluid dan het afdruppen der riemen en het tintelen van het water onder den mes-scherpen voorsteven. Trench, niet gewend aan zulk een vaartuig, was passagier en lag op zijn gemak midscheeps; Jerry lag op zijn knieën in den boeg; Mallet's plaats was in het achterschip. Volgens Trench's bevel gleden zij ongeveer drie mijlen langs de kust; toen liet hij stilhouden. Zij waren toen onder Brennan's eiland en tegenover een kleine baai, die van achter scheen uit te loopen in de diepere duisternis van boomen, groeiend dicht bij den kant van het water. De nacht was duister en zonder maan, ofschoon geen wolken zichtbaar waren. De sterren schenen maar heel flauwtjes. Jerry en Mallet strekten hun opgetrokken knieën recht uit en lieten hun armen rusten op riemen die dwars over de reeling waren gelegd. „En wat nu?" vroeg Jerry. „Wachten," antwoordde Trench. „Ik tracht er achter te komen hoe de goederen, bestemd voor den Canadeeschen kant, in de handen der Brennans komen. Niets wordt hun toegezonden als vrachtgoed of als ijlgood. Zij nemen niets aan boord in andere havens, en ik weet dat niets hun per boot wordt bezorgd. Daarom moeten zij hun lading ergens langs de kust in ontvangst nemen. Tien mijlen het land in is een klein dorp, Downs genaamd. Wij zijn er achter gekomen dat een man — Evans heet hij — daar woont en een enorme hoeveelheid vrachtgoed heeft ontvangen en verscheept. Hij levert zijn bureu kruidenierswaren enz. tegen zeer lage prijzen — en dit is schijnbaar ook de reden dat hem zooveel goederen worden toegezonden — maar ik vermoed dat dit slechts is om ons op een dwaalspoor te brengen. Er is een zeer goede, hoewel geen directe weg van Downs tot dicht bij deze plek en er is een met gras begroeid, oud pad naar deze kleine baai. Hierop heb ik wagensporen ontdekt. Tenzij het is voor zand of grint, zie ik geen enkele reden om met een beladen wagen hier langs te gaan en er is geen zand of grint van het strand gehaald. Ik vermoed dus dat Evans erlangs rijdt met de goederen, voor Canada bestemd, en langs denzelfden weg artikelen meeneemt. De *Banshee* heeft, naar ik heb vernomen, eenige dagen in haar dok gelegen en Evans heeft juist een vrachtbrief ontvangen. De symptomen wijzen dus op een verband tusschen Evans en de Brennans. Daarvan willen wij hier getuigen zijn." „Ga je ze inpikken?" vroeg Mallet hoopvol. „Ik ben geen politieman — zelfs geen tolbeambte. Zelfs met jelui flinke hulp zou dit een moeilijke taak zijn. Neen, wij zijn hier alleen maar om op te letten." „Wij moesten aan land gaan en ons verschuilen," zei Jerry. „Er is niet veel licht, maar van het strand af zijn wij alles behalve onzichtbaar. En om iets te zien of te hooren zouden wij heel wat dichterbij moeten komen." Trench vond het goed en zij gingen een eindje verder de baai af aan land. Mallet tilde de kanoe op en legde ze neer in de schaduw van het kreupelhout. Zij volgden het strand tot zij recht tegenover het oude voetpad waren. Vlak bij in de duisternis van den zoom van het bosch, gingen zij liggen. Een — twee uren verliepen. De stilte werd niet verbroken. Eensklaps raakte Jerry Trench aan. Op het water van de baai verscheen zonder eenige waarschuwing een reusachtige schaduw, als een spook uit de diepte opgestegen. Geen geluid kondigde de nadering aan. Ze gleden langzaam, geruischloos, als een spook in den nacht recht op hen aan. Het bleek een zeil te zijn, bijna slap neerhangend. „Het is de praam van de Brennans!" fluisterde Jerry. De boot legde aan bij het strand vóór hen. Een groote gestalte sprong vlug op het strand en sloeg een touw om een half onder het zand begraven boomstomp. Iemand streek een lucifer aan. „Niks te zien, Paddy?" klonk de diepe stem van Con en de woorden klonken duidelijk door de stilte. „Niks," luidde het antwoord. „Hoe staat het met een pruim, Finn? Ik heb geen snippertje tabak bij me." Blijkbaar voldeed

Finn aan het verzoek. „Heb je je avondeten nog niet gehad?" vroeg hij spottend. Paddy lachte. Een andere stem zei: „Wij zijn te vroeg. Hij zal wel gauw komen." Weer werd een lucifer aangestoken en de geur van een goede sigaar zweefde door de lucht. Er was iets in de stem van den laatsten spreker, dat bekend klonk. Jerry had ze al meer gehoord, maar hij kon zich niet herinneren waar en onder welke omstandigheden. „Dat is geen Brennan!" fluisterde Mallet. „Zijn naam is Bates," antwoordde Trench, zachtjes. „Hier is hij echter bekend als Beaumont. Een buitenkansje! Ik had niet gehoopt hem samen met de Brennans te vinden. Hij is het hoofd van het heele zaakje." „We konden nu best den boel uit de boot halen," stelde Finn voor. „Niet voor Pete Evans komt," zei Beaumont beslist. „Je waagt ook niet veel," gromde Finn. „Ik waag heelemaal niets," zei Beaumont. „Als iemand hier langs mocht komen, zouden wij er mooi uitzien met een lading goederen op het strand. Alles blijft in de boot tot het in den wagen gaat." „Je hebt gelijk," zei Con praktisch, „en we hoeven het maar één keer te versjouwen." Weldra klonk dof wielengeratel. Een beladen kar kwam te voorschijn uit de diepe duisternis van den weg in het betrekkelijk heldere licht op het strand, en de wielen schoven diep in het zand, stilhoudend bij den boeg van de boot. Toen kwam wat de verspieters betreft een onwelkome onderbreking. Een klein donker lichaam kwam van den weg aanrennen en sprong met een gejack van blijdschap tegen den voerman op. „Waarom heb je dat beest niet thuis gelaten?" vroeg Beaumont. „Dat heb ik gedaan. Heb hem opgesloten. Is zeker losgebroken. Kijk hoe blij hij is. Arm dier, hij doet geen kwaad." De hond begon uit nieuwsgierigheid langs het strand te snuffelen. „Dat is leelijk," fluisterde Jerry. „Dat dier zal ons ruiken, zoo zeker als wat." „Laten wij er vandoor gaan!" stelde Mallet voor. Maar de eerste beweging veroorzaakte zooveel geraas, dat Jerry hem neerdrukte. „Kan niet; kreupelhout te dicht," mompelde hij. „Zij zouden ons hooren; de hond zeker. Wij moeten rustig hier blijven." Er scheen niets anders op te staan. Onbewegelijk bleven zij liggen. „Als de hond ons vindt, moeten wij hard wegloopen," zei Trench zacht. „Zij zullen ons natuurlijk hooren, maar dat is onvermijdelijk. Het zal mijn plannen in de war brengen. Onuitsprekelijk vervelend! Maar ik kon niet op dien hond rekenen." „Het zal er leelijk met je uitzien als ze je snappen," waarschuwde Mallet. „Loop zoo hard je kunt, als wij rennen." De hond, snuffelend langs het strand, keerde zich om en kwam terug alsof hij een spoor zocht. Hij gromde, bleef stokstijf staan en vlak tegenover hen barstte hij uit in een oorverscheurend geblaf. „Gesnapt!" zei Jerry zacht. „Zullen wij er van door gaan?" „Nog niet," zei Trench. „Zijn baas roept hem terug." Beaumont vloekte tegen den hond. „Misschien een bunzing," zei Evans. „Hier, Dinny! Kom hier!" Maar Dinny gehoorzaamde niet. Evans deed een stap vooruit en de hond snelde weg, terwijl zijn baas hem naliep, pogend hem te pakken. „Vooruit!" zei Jerry, opspringend en Mallet deed hetzelfde. „Matty, blijf bij ons!" Zij renden naast elkaar voort in de duisternis van het kreupelhout en hielden hun armen voor hun gezicht om dit te beschermen tegen de takken. Achter hen scheen de hel losgebroken. Zij hoorden Beaumont een vloek uitstooten en Cons gebrul, vermengd met het scherpe gegrom van den hond. Toen zij op een betrekkelijk open plek kwamen, keek Jerry achter zich. Tot zijn verbazing was Trench er niet. Hij greep Mallets arm. „Blijf staan!" riep hij uit. „Waar is Matty?"

(Wordt vervolgd).

„April doet wat ie wil".

De zon scheen in het kippenhok!
De kippen werden blij!
Ze kakelden: tok, tok, tok, tok!
't Is zomer in ons kippenhok!
En ieder lei een ei!

Maar plotseling werd het nacht in 't hok:
(April dat is een guit!)
De kippen gingen stil op stok,
Maar „hagel" tikte: tok, tok, tok!
Aprilzon lachte ze uit.

TINE DE LIEFDE.

Foto R. H. Herwig.

DE AFGEDAMDE MAAS. DE MAAS BIJ VEEN.

DE AFGEDAMDE MAAS.

„Waar Maas en Waal te zamen spoelt
En Gorkum rijst van ver,
Daar heft zich op den linker zoom,
En spiegelt in den breeden stroom,
Een slot van eeuwen her!”

ONWILLEKEURIG kwamen ons deze oude versregels in de gedachte, toen de stoomboot van het Sleeuwijksche veer ons overbracht. ☒ Een prachtig gezicht, die breede Merwede! Naar 't Westen verliest de machtige stroom zich aan den gezicht-einder. Achter ons de grijze toren van het oude Gorkum, die sinds 1517 als een trouwe wachter zijn plicht vervult. Aan den overkant de vierkante kolossus van het kleine Woudrichem en verderop oostwaarts de torens van het aloude Loevestein, dat in onze jongensjaren zoo zeer op onze verbeelding werkte. Hoe leefden we niet mee met Herman de Ruyter, den ossenkooper van den Bosch, die als El Emisario zulke stoute stukjes verrichtte; hoe genoten we bij de succesvolle ontsnapping van Hugo de Groot uit zijn kerker. En daar hadden we dat grijze Loevestein voor ons op de plek „waar Maas en Waal te zamen spoelt.” ☒ Feitelijk is dat in onzen tijd niet juist: Maas en Waal vereenigen zich niet meer. Ieder weet hoe de toestand vroeger was. Wanneer het Maaswater bij Grave hooger werd dan 10.25 + A.P., stroomde het over de Beersche Overlaat N.-Brabant binnen. „De Maas is om” zei men dan in dat gewest. Het water der Beersche Maas stroomde westwaarts achter Grave om tusschen verschillende, door kaden beschermde, Maaspolders en het diluvium naar de Dieze. Hoe hooger het water steeg, des te meer polders liepen onder. Den Bosch werd bijna geheel een eiland. Niet altijd echter kon de Dieze bij 't fort Crèvecoeur op de Maas loozen. Soms was de waterstand in de Waal zoo hoog, dat over de Heerenwaardensche overlaten het Waalwater op de Maas kwam en de Bokhovensche overlaat het water naar binnen liet stroomen, het Bossche veld in, inplaats van het naar buiten te loozen. Dan stroomde als een breede en soms onstuimige rivier het overtollige water langs Vlijmen en Nieuwkuik, die tegen en achter een zwaren dijk lagen (doorbraak te Nieuwkuik 31 Dec. 1880). Zuidwaarts bespoelde het de diluviale gronden of stuitte tegen de polderkaden. Zoo werd de overlaat van Baardwijk bereikt, waarna het water langs de noordzijde van de dorpen der Langstraat, eveneens door een dijk beschermd, naar de Amer vloede (Oude Maasje). Een breede strook van Noord-Brabant stond in dat geval blank! ☒ Bij de wet van November 1882

werden maatregelen ter verbetering van dezen toestand getroffen. Het gevolg was het graven van de Bergsche Maas en het afdammen van de Maas tusschen het Heleind ten noorden van Hedikhuizen en Giessen. Sinds 1904, toen bedoelde werken voltooid waren, stroomt er dus geen Maaswater meer voorbij Loevestein. Na dien heeft de Beersche Maas nog dikwijls gewerkt. Haar water wordt dan opgenomen door de Dieze. Ter ontlasting van deze rivier is in 1910 het kanaal 's-Hertogenbosch—Drongelen gegraven, dat zijn water op de Bergsche Maas loost. Nu de Heerenwaardensche overlaten opgehoogd zijn, heeft Noord-Brabant geen overlast meer van het Waalwater te vreezen. In normale omstandigheden zullen nu de Langstraatsche buitenpolders en het Bossche veld geen last meer van hoog water hebben. Dat de toestand echter nog niet geheel is, als verwacht mocht worden, bewijzen de overstromingen der laatste jaren! ☒ Bij Woudrichem begint onze tocht langs den nu dus afgedamden ouden Maasarm. We zouden om het stadje heen den Maasdijk kunnen bereiken. De oude veste ligt er echter zoo aardig, tusschen zijn hoge wallen en de mooie vestinggracht, dat we niet kunnen nalaten onzen weg door het stadje te nemen. Berouwen hoeft dat ons niet. Het kleine stedeke met zijn trotschen toren, zijn mooie waterpoort en zijn vele oude geveltjes is een bezoek ten volle waard. Daarbij krijgen we aan den anderen kant een prachtig gezicht op Loevestein. ☒ De weg van Woudrichem tot Heusden ligt op de kruin van den hoogen Maasdijk. We genieten gedurende den geheelen tocht dan ook steeds van mooie vergezichten over den breeden stroom. Prachtige panorama's levert het wijde water, vooral als er — zooals op dezen dag — mooie luchten weerspiegelen. Hier en daar rijst in den Bommelerwaard een aardig kerktoentje; een enkele steen- of pannembakkerij ligt vlak aan den stroom. ☒ Aan onzen rechterkant breidt zich in de laagte het vruchtbare land van Altena uit. We kunnen ons levendig de gevolgen van een overstroming hier voorstellen! Bij den Sint-Elisabethsvloed van 1421, toen de Biesbosch ontstond, overstroomde ook het oude Land van Altena, doch liep later weer droog. Bij dien vloed werden 72 parochiën onder het water bedolven en meer dan 100.000 menschen gedood. Wel werden door ijverige inspanning 38 dorpen teruggewonnen, maar 34 waren voor altijd van den aardbodem verdwenen. ☒ Schilderachtig liggen de huisjes van de talrijke dorpen en gehuchten langs den dijk, meest aan de binnenzijde, enkele aan den buitenkant. De laatste

zijn gedeeltelijk op, gedeeltelijk tegen den dijk gebouwd. Om de huisjes overal boomgaarden, zoodat we dikwijls de appels en peren maar voor 't plukken hadden... als de eigenaars het zouden toestaan. Vele van de aardige huisjes zijn gedekt door een rieten dak, terwijl enkele witte geveltjes de noodige afwisseling geven. 't Bruine riet, de roode baksteen, de witte geveltjes doen prettig tusschen 't dichte groen. Als voorjaars de boomgaarden in bloei staan zal men recht kunnen genieten van een tochtje langs dezen dijk! ¶ Hier en daar een zijweggetje, ook al weer met boomgaarden en schilderachtige huisjes, loodrecht op den dijk. En telkens hebben we van boven af een aardigen inblik. Soms ligt de dijk vlak langs het water en rijst hij steil daaruit op, soms ligt er nog een tamelijk breede strook grond tusschen. In den steilen dijk vindt men hier en daar primitieve trappetjes om bij het water te komen, een enkele maal voert een hellende weg naar een los- of laadplaats. Als wij zoo nu en dan een onderzoekstocht naar beneden maken, bemerken we hoe drassig de bodem is. Bij hoog water zullen de kippetjes er zeker niet zoo gezellig rondscharrelen als thans het geval is. ¶ Van tijd tot tijd zien we een kribbe rechthoekig op den rivieroever. Op de afbeelding hierboven hebben we op den voorgrond zoo'n kribbe van rijshout, met steenen bezwaard. Op het eind een boompje om bij hoog water de schippers te waarschuwen. Die kribben worden in onze groote rivieren aangelegd om het ontstaan van zandbanken tegen te gaan. Ze brengen versmalling van de rivier en daardoor versterking van den stroom. Door het aanleggen van kribben neemt de erosie toe en wordt de rivier vanzelf dieper. ¶ Het eerste dorpje, dat we passeeren is Rijswijk, waar de geloofsprediker Switbert reeds in de 7e eeuw het evangelie verkondigde. In 1809 had hier een doorbraak plaats. Dan komen we aan Giessen, dat ook reeds uit de 7e eeuw dateert. In de middeleeuwen stond hier een kasteel „Het Huis te Giessen". Bij dit dorpje ligt de noordelijke afsluitdam, waarin moderne sluiswerken, want — al is dit gedeelte der Maas ook afgesloten — het vormt nog steeds een onderdeel van den waterweg Rotterdam—Luik. Van de afgedamde Maas is door het verbindingsstuk Aalburg-Heusden de Bergsche Maas te bereiken. We gaan langs den afsluitdijk bij Giessen even naar den overkant om het monument te bezichtigen, dat herinnert aan de openstelling van de Bergsche Maas en het in gebruik nemen van de sluisen in 1904. ¶ Over Andel vervolgen we onzen tocht. Tegenover dit plaatsje ligt Poederoyen, dat oudtijds een kasteel had, in 1507 door de Hollanders tevergeefs belegerd, doch in 1508 door hen veroverd. Vooral Veen is schilderachtig gelegen aan den begroeiden Maasdijk. Aan den overkant ligt Aalst, waar vroeger de Heusdensche tol werd geheven. Nog eerder gebeurde dit te Wijk, waar de Ridderstraat herinnert aan de adellijke huizen van weleer, als Kronenberg, Wijkenstein en Eijkenstein. We zijn nu reeds in het land van Heusden. Vóór het graven van de Bergsche Maas lag het stadje van dien naam aan een „Doode Maas", ontstaan door het verleggen van de Maas in 1482. Thans ligt het aan de Bergsche Maas. Over het verbindingsstuk tusschen de afgedamde Maas en dit water ligt een monumentale brug met poorthuizen. Wij gaan over een tweede brug en komen spoedig in Heusden aan. Het oude stadje, reeds in de 8ste eeuw bestaande en in 839 door de Denen verwoest, vormt een waardig eindpunt van ons aardig tochtje.

H.

Foto R. H. Herwig.

DE AFGEDAMDE MAAS. HET WIJDE WATER....

SEVILLA, HAAR HEILIGE WEEK, HAAR KERMIS.

HET leven voelt zich thuis in Sevilla. Er is niemand, die het hindert of de wet stelt, het kan vrij door de straten dollen, op de platte daken spelen en op de balkons, tusschen de grillige bloemen in de ruige potten; het danst met het licht op de pleintjes, zoodat de muren onder hun beider geweld trillen, baadt zich in den gouden wijn, en als het moe is, legt het zich ter ruste in het patio met de menschen, de dieren en de dingen. Het gaat bij voorkeur in heel oude patios slapen, patios uit den tijd van Ya'houb Ibn Yousouf, den grooten Manzor, omdat zij het schoonste zijn. ¶ Doch als men er wakend rust, en het stil geworden is, zoo stil, dat men de wereld voelt bewegen, hoort men een klagelijk geluid, dat ieder ontroert. Niemand weet waarvan dit geluid komt, noch wie het uit, maar men fluistert... men fluistert dat de Mooren niet wilden sterven en trachten... God... in hun patio te vangen... en dat hun ziel hier voor eeuwig opgesloten is.

Foto R. H. Herwig.

DE AFGEDAMDE MAAS. DE BEGROEIDE MAASOEVER.

En daarom gaat het leven in die patios rusten en luistert, zoolang, tot het de stem van zijn trouwsten aanbidder hoort.

Voordat de Heilige Week begint, doet de lente haar intocht in de vroolijke en onbezorgde stad. Het groen kleurt den grond der parken, de geur der bloemen waait over de huizen, de tuinen van het Alcazar gloeien in de middagzon. De nevels der voorjaarsstormen zijn opgetrokken, scherp en helder teekent alles zich tegen den fijn blauwen hemel af; de kleine bloemen der sinaasappelboomen schijnen paarle ninden avond. De wilde Guadalquivir heeft zijn wateren ingetoomd en beterschap beloofd, totdat de bergen hem het volgend jaar weer overmoedig maken. In de portalen der oude huizen verlicht een lamp de woorden „Regina sine labe concepta”, waarmede Sevilla, lang voor de Kerk, getuigde van haar geloof in het mysterie der onbevleete ontvangenis. De honderden kaarsen branden reeds in de Kathedraal en in de kerken, waar de oude en nieuwe „Cristos” en „pasos”, beeldengroepen, die tafereelen uit de passie van Jezus voorstellen, — wachten, tot de gemaskerde Nazareners der broederschappen hen in processie door de stad zullen dragen. En naarmate het oogenblik nadert, waarop de eerste broederschap zijn uren lange boetegang begint, stijgt de spanning, ondanks de kooplieden, de woekeraars, de misdadigers, ondanks de vreemdelingen...

Het volk zet onder alles zijn stut, en zijn zondaars zullen straks het heftigst hun verlangen naar de verlossing openbaren, de nakomelingen der Spaansche schelmen, zoo werkelijk door Velazquez, zoo tragisch door Goya geteekend, der „goede” Sevillaansche schelmen, zoo dichtelijk door Cervantes in Rinconete en Cortadillo uitgebeeld, zoo snijdend en bitter beschreven door Mateo Alemán. De spanning stijgt en met haar de eenheid in deze anders zoo „anarchistische” samenleving, het leven gaat een richting uit om eindelijk in

exaltatie te culmineeren..... Nu trekken de Nazareners door de straten, die tegen het vallen van den avond vervuld zijn van hoorgeschal, tromgeroffel en wierookgeur, dagenlang. Als het donker is, trilt het licht van duizenden kaarsen, dat grillige schaduwen werpt op het blanke wit der muren. De woelige, golvende menschenmassa is rustig waar zij den weg der processie begrenst, zonder afbakening, zonder bewaking. Als een paso stil staat en de dragers rusten, welt plotseling uit het volk de saeta op, het lied waarin man of vrouw, in weemoedige, Moorsche klanken, met eigen woorden uiting geeft aan de liefde voor Jezus of de Maagd. Tot eindelijk in den nacht voor Goeden Vrijdag de spanning haar hoogtepunt bereikt. Dit is de nacht, en in de Kathedraal zingt men het Miserere, het Spaansche Miserere van Eslava; dit is de nacht, en de grootste en oudste broederschappen trekken uit, de nacht waarin de beste zangers uit het volk hun wijk, Triana, verlaten om hun broeders op den tocht te vergezellen. Nu is er geheim in alle dingen en staan zelfs de redelijkste vreemdelingen stil en kleintjes te kijken. Alle sterren flonkeren aan den nachtelijken hemel en hun licht wordt door de eerbiedige rivier duizendvoudig weerkaatst.... De rollende donder der trommels, het wilde geluid der trompetten breekt plotseling af. In de ademlooze stilte staan wij en wachten. — Bloemengeur waait uit de tuinen — in de verte kraait een haan — Men kan het hart der menscheid hooren. De gekruisigde Christus staat voor ons. — Dan

klinkt de Saeta, smeltend in tranen — het bloed stroomt uit de wonden — wij gelooven —. De zanger, die alle spanning droeg, zakt ineen en wordt door zijn vrienden gedragen. Het volk verlucht, juicht dankbaar. In de gevangenis zitten zij, die door de menschen van het dierbaarste bezit op aarde beroofd zijn: de vrijheid. De ongelukkigen, die in den kerker zuchten, de gepijnigden, die eindeloze dagen en nachten de duivelsche folteringen ondergaan van het wachten op de beslissing van hen, die de verantwoordelijkheid durven dragen. Het leven schuwt het huis der verlatenen. Doch het volk, dat als een moeder steeds vergoelijking zoekt, vergeet hen niet. In het holst van den nacht staat zijn broederschap en de „Virgen de la Esperanza” voor den muur. De Nazareners zwijgen, alles schijnt verstarde, de vlammen der kaarsen krimpen van pijn. Door de tralies valt een flauw, bleek licht. Buiten menschen, binnen menschen en in het midden de steenen muur. Als uit de onderwereld klinkt het lied van de gemartelde ziel. Moeilijk wringen zich de woorden door de tralies om dan hemelwaarts te snellen. Andere Carcelaras volgen, smeekend, klagend, gebiedend. Een ijsskoude rilling vaart door de menigte. Men hoort de vrouwen snikken. Opstandige kreten worden geuit. Plotseling schijnt alles te herleven. Zij bidden het, zij willen het — zij willen het wonder zien! Maar de muur blijft staan, koud, onbewogen. — Het volk is uitgeput — langzaam tillen de dragers de paso op — de Nazareners volgen, moe, verslagen. Vaal en dof rolt het geluid der trommels door de straten, niet wij — niet wij. — In de verte steeds angstiger, het lied der verlatenen. Doch het leven heeft op de brug van Triana gewacht, en stort zich op de menigte. Het optimisme keert terug, de herbergen raken vol huiswaarts gaande broeders, wonderlijke saetas klinken, waarin het geestelijke met het profane gemengd wordt. Als alle pasos in hun kerken zijn is het dag. En nieuwe broederschappen bereiden

Foto R. H. Herwig.

DE AFGEDAMDE MAAS.

EEN SCHILDERACHTIG GEDEELTE VAN DEN MAASDIJK.

zich voor om uit te trekken, zoodat in 38 uur de processies niet van de straat zijn.....

Na de Heilige Week heerscht de vreugde in Sevilla. Honderden tenten en kraampjes staan in het park; de bonte speelgoedwinkels, de tafels met zoetigheden, de buikige, lachende vaten wijn. Diep in het bosch ruikt men de geur der oliebolletjes. 's Ochtens rijden de ruiters op hun prachtige paarden op en neer, 's middags ziet men de Andalousische wagentjes, door rijk getuigde spannen getrokken, wier bellen vroolijk rinkelen. Op den bok de rijzige koetsiers in Sevillaansche dracht, met kort buis en spanbroek en op het hoofd de klassieke hoed. In het rijtuig zitten de vrouwen, met hooge kam, mantón of mantilla, vorstinnen van schoonheid, trots en ongenaakbaarheid. Burgers en boeren drentelen langs de kramen en vermakelijkheden, tusschen hen in loopen vreemdelingen als bewoners eener andere wereld. Waar de voorjaarsmarkt wordt gehouden, heerscht overdag groote bedrijvigheid. Daar worden paarden en ezels in woeste vaart op en af gereden, opdat de koopers hun goede eigenschappen zien, daar drijven de luidgillende ruiters de dieren naar hun perken, dwars door de menigte. De zigeuners trachten zich van hun zonderlinge waar te ontdoen, luieren in hun kampen of laten hun vrouwen bedelen en de toekomst voorspellen. De zigeunerinnen vragen en vragen zonder op te houden. Er zijn zigeunertjes die dansen en anderen die zingen, maar allen vragen. Iedere groep vormt een

schelmenvergadering. Op een zak zit een juweel van een zigeunerin, haast zindelijk, haast gekamd, met schoenen, doch zwijgend. „Vraag jij niets?” zegt er een. „Het H. Oliesel heb ik al voor je gevraagd,” is het antwoord. Wij zijn er koud van. Doch een ander, zinspelend op de gezegende positie der gitana, wenscht haar „een drieling, die op een dag gedood wordt”. En loopt meteen hard weg. — Ik kan mij de smarten, die de schoone hem toen wenschte, niet meer herinneren. Het waren er vele, en zeer zonderlinge. ☼ 's Avonds komt alles in het centrum samen, waar duizenden lampen en lampions het bonte schouwspel verlichten. In de familie-tentjes klinkt het getokkel van gitaren en het opwindend geluid der castagnetten waarop de meisjes dansen. De Sevillaansche kermis, feest van gratie en kracht. En men haalt de beste zangers van de straat en laat hen de keel bevochtigen met vele glazen manzanilla, zoodat zij beginnen te zingen, gorgelende Oostersche klanken, geïmproviseerde weemoedige liedjes: het canto hondo van Andalouzië. ☼ Als ik langs de muzikant loop waar de kapel zijn opwekkende pasodobles speelt, zie ik een grooten kring van zwijgende menschen — de muzikanten zijn verdwenen. Aller oogen zijn op een punt gericht — ik kijk — op straat, in het midden van den eerbiedig grooten kring ligt een doek. Plotseling begrijp ik — een mensch — een auto —. En het leven, hevig verschrikt over de laagheid van den dood, dezen vulgairen dood, is verweg gevluht. . . . ☼ Bloedrood kleurt de rijzende zon den hemel, een nieuwe dag breekt aan in de vroolijke en onbezorgde stad.

Sevilla.

H. MENAGÉ CHALLA.

Het Yosemite natuurmonument.

HET Yosemite National Park, een der door de Regeering der Vereenigde Staten van Amerika ten behoeve van het Amerikaansche volk in stand gehouden natuurmonumenten, ligt in midden-oostelijk Californië en is ruim 1000 vierkante mijl groot. Het is een vallei van wereld-vermaarde schoonheid met verschillende watervallen van buitengewone hoogte. Bovendien bevinden zich in dit natuurmonument eenige der beroemde Californische reuzenboomen, welke als de oudste levende wezens op aarde genoemd kunnen worden. Het Park bevat een groot aantal meren en bergstroomen, statige wouden, grootsche graniettoppen, diepe, door het ijs uitgeslepen kloven en besneeuwde bergen welke tot op ruim 4000 Meter hun toppen verheffen. ☼ Wereldberoemd is de groote Yosemite waterval; de hoogte van den val bedraagt ruim 450 Meter, d.w.z. negen maal de hoogte van den Niagara waterval. De kleine Yosemite waterval, stort van een hoogte van ruim 100 Meter naar beneden. De afbeelding hieronder doet onsen blik slaan op de „Gates of the Valley”, de poorten der vallei, met uitzicht op de hooge toppen van het Sierra Nevada gebergte. ☼ Toen de Indianen nog heer en meester in Californië waren, gaven zij die rotsen welke een eigenaardigen vorm vertoonden, namen. Een voorbeeld daarvan is de „Sentinel Rock”, welke als een schildwacht aan den ingang van een kloof staat. ☼ Ten slotte nog een enkel woord over de reusachtige boomen waarvan een exemplaar, de „Grizzly Giant”, op deze bladzijde is afgebeeld. Een denkbeeld van de buitengewone afmetingen van dezen woudreus verkrijgt men door te letten op den bij den boom staanden persoon. Een dezer boomen, welke 500 jaren geleefd heeft, verkeert nog in zijn jeugd; een exemplaar hetwelk duizend zomers en winters telt, is in de kracht van zijn leven en de ouderdom komt eerst, als 17 of 18 eeuwen zijn verlopen. Hoe oud de oudste boomen in dit gedeelte van Californië zijn, is nog onbekend. Men heeft door de jaarlingen te tellen, reeds vastgesteld, dat er 79 boomen van meer dan 2000 jaar, 3 van meer dan 3000 jaar en een van 3150 jaar zijn. Ten tijde der Trojaansche oorlogen en van den uittocht der Israëlieten uit Egypte was deze oudste boom reeds een eerbiedwaardige woudreus. ☼ Grizzly Giant is ruim 70 Meter hoog en waarschijnlijk een kleine 4000 jaar oud. In planken gezaagd, zou men er een kist van kunnen

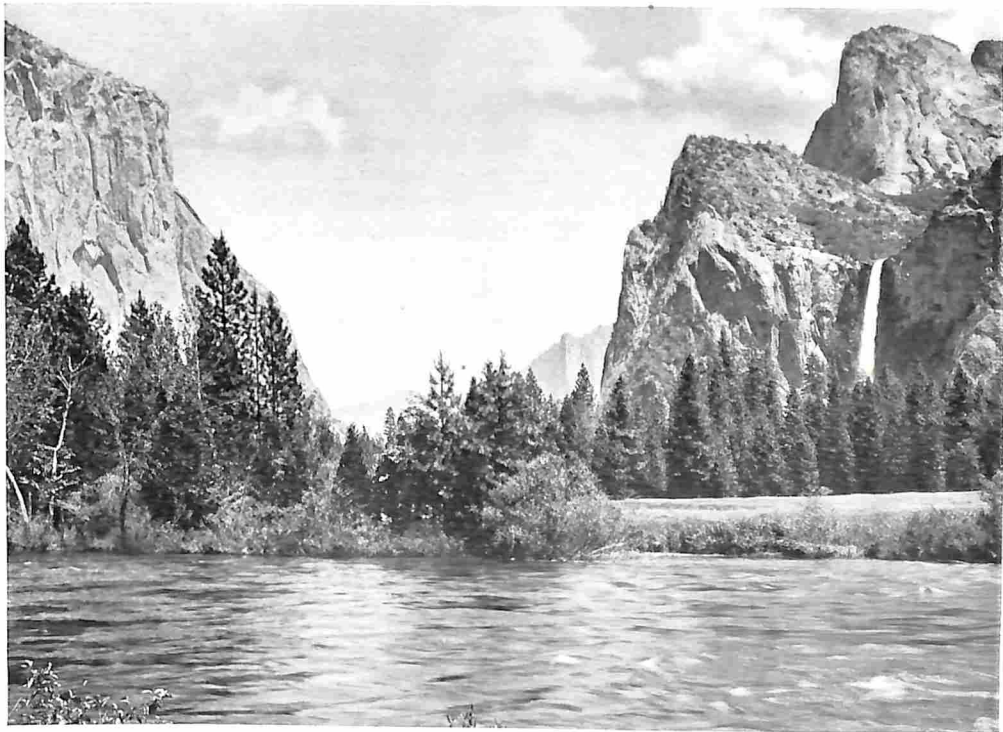
HET YOSEMITE NATIONAL PARK. GRIZZLY GIANT.

maken ruim genoeg om het grootste stoomschip der wereld in te verpakken. Het is op twee na de grootste boom dezer aarde.

F. S. BOSMAN.

Prachtige bloemen op de Voorjaarsbloemententoonstelling te Heemstede.

EEN voorjaarsbloemententoonstelling oefent op ieder, die de natuur bemint, een wondere aantrekkingskracht uit. Na den langen winternacht, met zijn veelal sombere, kille dagen, brengt zij de heerlijke boodschap dat een nieuwe tijd is aangebroken, vol beloften van bloemschoon en zon, waarvan de aangebrachte eerstelingen, uit tuin en kassen, getuigen. Welk een weelde, als buiten nog

HET YOSEMITE NATIONAL PARK. GATES OF THE VALLEY.

Foto C. Steenberg.

PRACHTIGE BLOEMEN OP DE INTERNATIONALE VOORJAARSBLOEMENTENTONSTELLING.
WITTE HIPPEASTRUMS UIT DE VERZAMELING VAN W. WARMENHOVEN & ZONEN TE HILLEGOM.

aantal bloeiende *Cymbidiums*, uitkomend op een fond van bloeiende *Azalea's* en andere bloemplanten in verschillende kleuren. Maar die *Cymbidiums*! Zulke schitterende planten had ik nog nimmer gezien! 't Was als een sprookje uit een fantastische wereld! Zulk bloemenschoon, we kennen het niet! Ziet hoe de bloemstengels, vol vreemde, grillige bloemen, in ongekende tinten en kleurentonen, zich verheffen. Forsch schieten ze omhoog, om tenslotte in bevallige houding om te buigen. 't Gelijken levende fontein, fontein van bloemen, die in edele, bevallige buiging zich wenden naar alle zijden. Deze *Cymbidiums* behooren tot de vorstelijkste vormen van de mystieke plantenfamilie der *Orchidaceae* of tropische Standelkruiden. En hoever is de kweekkunst ook bij deze planten gevorderd! Er vielen de heerlijkste vormen te bewonderen, rose en zalmrose, zacht-gele en groen-gele, licht-roode en goudkleurige, en bronsgroene bloemen, in onberispelijke volmaaktheid. Elke plant was op haarzelf een meesterstuk van cultuur, en het was voor iederen bezoeker een verrassing, een openbaring, te zien hoevele van de zeldzaamste kleuren door oordeelkundige, welbestudeerde kruisingen ook in dit reeds zoo schitterende orchideeëngeslacht verkregen zijn. De heer Steenberg kielte een enkele bloemtros van een dier planten, waarop de vorm der bloemen duidelijk naar voren komt. Maar de kleuren der verschillende planten, de kracht der rijzige bloemstengels, de spreidende bloemtakken, overbuigend onder den weelderigen, kostbaren last, al die sprookjesachtige, mystieke schoonheid, die was alleen te genieten, die is alleen aan te voelen bij stil aanschouwen, maar is niet te beschrijven! Gelukkig zijn er ook op de tweede tijdelijke tentoonstelling weer *Cymbidiums*, o.a. van Mevrouw de Wed. van Vloten, uit haar Orchideeënétablissement „Orchidophilia” te Aerdenhout, en men verzuime bij een bezoek niet op deze schoone Orchideeën te letten. Er komen op deze tweede tijdelijke tentoonstelling nog meer *Orchideeën*, ook andere soorten, en bij al de pracht der andere bloemen in hare weelde van kleuren en frisschen lentetooi, zijn de *Orchideeën* toch de koninginnen, de koninginnen uit het feeënrijk der exotische bloemen!

A. J. VAN LAREN.

Ootmarsum — „Het Vlöggele”.

PASCHEN, het opstandingsfeest! Ja, dat was het verleden jaar in zijn volste beteekenis. Want na eenen langen winter, ontwaakte weer de natuur, en kon men met „Faust” zeggen:

„Vom Eise befreit sind Strom und Buche
Durch des Frühlings holden, belebenden Blick;
Im Tale grünet Hoffnungsglück.....

Jeder sonnt sich heute so gern,
Sie feiern die Auferstehung des Herrn.”

En dit opstandingsfeest zouden wij in Ootmarsum meemaken, dat aardige oude plaatsje, dicht bij de Duitse grens, waar Paschen op zoo'n bijzondere wijze gevierd wordt. Eerste Paaschmiddag, zoo tegen 3½ uur, begaf zich jong en oud naar de Paaschwei, de feestweide, even buiten het dorp gelegen. De tentjes met snoeperij trokken heel wat klanten, want ieder wilde toch wel een kind of jeugdig familielid met een ei, sinaasappel of iets dergelijks verheugen, en de kinderen wezen elkaar trots hun welgevulde Paasch-netjes. ☒ Het Paaschvuur lag reeds gereed. IJverige handen hadden het hout bijeengebracht, en het was een heele voorraad geworden, want 's avonds moest het vuur natuurlijk hoog oplaaien. Aardig is het, dat de personen, die voor den houtvoorraad moeten zorgen, bij keuze worden aangewezen. Drie jaar achtereen moeten zij dan het Paaschvuur bijebrengen, terwijl hij, die dezen plicht niet op zich wil nemen, het voor f 3.— kan afkopen, doch tevens een plaatsvervanger moet aanwijzen. ☒ Daar begonnen eenige mannen een oud Paaschlied in te zetten, waarvan het begin luidde:

„Christus is opgestanden
Al van de Joden haer handen,
Dus willen wij allegaer vrolijk zijn,
Christus zal onze Verlosser zijn, Alleluja!”

☒ Langzaam liepen zij de Paaschweide op en neer, telkens vielen meerdere personen in, en sloten zich, al zingende, bij den stoet aan. Mannen, vrouwen, kinderen, allen zongen het Opstandingslied, en verlieten zingende de Paaschwei om zich

te zamen naar het dorp te begeven. Bij de eersten huizen van het dorp aangekomen, legt, volgens oud gebruik, de voorste zanger, een hand op zijn rug, de volgende legt zijne hand daarin, en de andere hand, ook weer op den rug, enz., zoodat zich aldus, eene lange verbonden rij vormt, die zingende door Ootmarsum trekt. De weg, die afgelegd wordt, is ieder jaar dezelfde en gaat vrijwel door alle straten en straatjes, en zelfs door eenige huizen, terwijl bij sommige huizen de breedte voordeur, die overlans in tweeën is gedeeld, wijd wordt opengezet, zoodat de stoet zich om den middenpaal (stiepel) kan heenslingeren, wat door de binnenstaande bewoners met welgevallen wordt aangezien, daar dit als gelukaanbrengend wordt beschouwd. ☞ Ter afwisseling wordt zoo nu en dan een ander Paaschlied ingezet, en wel het meer opgewekte:

„Alleluja den blijden Toon, Alleluja,
Word nu gezongen zoet en schoon, Alleluja,
Alleluja, Alleluja, Alleluja.

Van elk lied worden alle coupletten gezongen, en dat is niet weinig, want het Opstandingslied is tien, en het andere twintig coupletten lang. Daar de stoet uit eenige honderden inwoners bestaat, wordt somtijds niet door allen hetzelfde vers aangeheven, zoodat men langzamerhand overal „Halleluja” hoort juichen. ☞ Als de geheele weg is afgelegd, waar een kleine twee uur voor noodig is, gaat de geheele rij, in steeds kleiner wordende cirkels, over het raadhuisplein, waardoor een betrekkelijk saamgepakte menigte ontstaat. Daar worden de Paaschliederen nogmaals geheel gezongen, waarna de aanwezige kinderen, die zich daarop reeds den geheelen middag verheugd hebben, tot besluit, drie maal, onder gebel, worden opgetild. ☞ Men zegt, dat deze wijze van het opstandingsfeest te vieren, zijn oorsprong vond in het gebruik der monniken van het klooster te Weerselo, die op Paschen, zingende, hand aan hand, naar Ootmarsum zouden zijn gekomen, om daar den kerkdienst bij te wonen. Naar alle waarschijnlijkheid is dit gebruik echter reeds veel, veel ouder en van heidschen oorsprong, zoodat hier eigenlijk dus zoowel de opstanding van Christus, als de wederopleving der natuur werd gevierd.

Foto C. Steenbergh.

ARAUCARIA IN HET PARK VAN OCKENBURGH.

SARA V. ZUIDEN.

OCKENBURGH.

(Slot).

OK blijkt hoe de steenen muur, langs welke Westerbaen abrikozen en perziken leidde, niet de eenige afsluiting van de plaats was. Rondom het heele terrein liep een aarden dam, terwijl de hoofddeur blijkbaar anders was gericht. Of het moest zijn, dat de teekenaar den achtergevel heeft uitgebeeld, die dan ook een betrekkelijk monumentalen toegang zou hebben gehad. Het houten klaphek, tusschen den aarden wal aangebracht, wijst eveneens erop, dat we hier met den achtergevel te doen zouden hebben. ☞ Maar hoe dan weer de statige oprijlaan van oude beukeboomen te verklaren, die nu toegang geeft tot het oude huis, deze laan van boomen die, gezien hun imponeerende verschijning, eenige eeuwen oud zijn. Dank zij echter de prent van Matham, welke Westerbaen voor de eerste uitgave van zijn lofdicht „Ockenburgh” plaatste, weten we stellig, dat het kleyn Paleys van den

dichter toch zeer zeker niet zulke heel bescheiden patricische allures had. ☞ Wie nu was Westerbaen en hoe kwam hij ertoe midden in een onontgonnen duingebied zijn woning te zetten? De legende wil, dat Ockenburgh eenmaal een adellijk landgoed was, omdat bij de abten van Egmond ook een landgoed van Ockenburgh voorkomt. En waarom zou Westerbaen de naam voor zijn landgoed gekozen hebben, als baen dezen naam voor zijn landgoed gekozen was geweest? Het ook hem deze overlevering niet bekend was geweest? Het kwam hem zeker van pas, dat een naam met zulke oude herinneringen aan zijn landgoed verbonden was. Want was hij niet met een vrouw getrouwd, die, tenminste alweer volgens de overlevering, hem pas haar hand wilde reiken, indien hij zich ridder zou mogen noemen, hij, de jongen van burgerafkomst. Intusschen, wel wogen de capaciteiten van dien burgerjongen op tegen de adellijke qualiteiten van jufvrouw Anna Weytsen, de weduwe van Reynier van Groeneveld, den zoon van Oldenbarneveld, die evenals zijn vader op het schavot stierf. ☞ Jacob Westerbaen kwam uit een familie van touwslagers en verversbazen, en studeerde aanvankelijk als bursaal te Leiden in de theologie, als leerling van de Remonstrantsche professoren Vossius en Barlaeus. Maar de synode van Dordrecht stuurde de theologische studie van Westerbaen in de war, onze student ging in 1619 naar de medicijnen over, ging naar Frankrijk en promoveerde in 1621 te Caen als geneesheer. En ofschoon hij altijd Remonstrant bleef met volstreekte overtuiging, nimmer mengde hij zich in de theologische disputen, die in de eerste helft der 17e eeuw Holland onveilig maakten. ☞ Als geneesheer vestigde hij zich in den Haag, waar het hem goed ging in de praktijk. Hij schijnt intusschen, in weerwil van zijn dichterschap, dat hem een plaats in de Nederlandsche letterkunde verzekerde, een uiterst practisch man te zijn geweest. Immers dichtte hij niet:

„Maar voorval en geluck die dienen waer genomen;
Hij grijpse bij de bles die s' in 't gemoete komen;
In oorlogh en in min dient geenen tijd versuymt,
En waeyt de wind in 't seyl, soo eyscht de schoot geruymt.”

☞ Dat heeft hem waarschijnlijk ook baat gebracht, toen hij

Anna Weytsen van Brandwijk, de rijke en cordate weduwe van Groeneveld, voor zich wist te winnen. Wel was Westerbaen de tegenvoeter van den zwakken Reynier, wel een man om Anna Weytsen tegen alle tegenwerking van familieleden in te bekoren. ☞ De familie riep zelfs de hulp in van het Hof van Holland om Anna „van adellijke afkomst en seer groote Middelen” af te houden van het huwelijk met een man „van geringe Luyden gedescendeert” en „geen of wijnich Middelen” hebbend. 't Baatte niet: zelfs wist Westerbaen den riddertitel te verwerven. Door den Franschen koning, Lodewijk XIII, werd hij tot ridder verheven, met het rapier en de teekenen van de orde van St. Michiel. Hij kreeg dien titel, toen hij in 1629 met zijn vriend Willem de Groot, den broeder van Grotius, Parijs bezocht, en waarschijnlijk zal deze wel de bemiddelaar bij die verheffing zijn geweest. Toen was hij reeds vier jaar met Anna van Brandwijk gehuwd, die zelve hem den titel van heer van Brandwijk en Gijbeland mee ten huwelijk had gebracht. En bovendien noemt hij zich op een andere plaats van zijne Gedichten „ridder van de accolade,” ik vermoed echter, dat Westerbaen, met zijn gevoel voor humor, hier den draak steekt met de eierzucht van

zijn vrouw. Maar waarschijnlijk is hij ingegroeid in het riddergevoel: zijn omgang met zoovelen van aanzienlijken huize zal ertoe hebben bijgedragen, om hem de Ockenburgsche overlevering gaarne te hebben doen aanvaarden. ☼ Een van zijn beste vrienden was Constantijn Huygens, dien hij ook als dichter zeer bewonderde. Zoo gebeurde 't dat Huygens' beroemde lofdicht op diens buitenplaats Hofwijck door hem gaarne werd nagevolgd en zoo publiceerde hij in 1654: „Arctōa Tempe. Ockenburgh, woonstede van den Heere van Brandwijck, in de Clingen buyten Loosduynen bij den boekverkooper Anthony Tongerloo te 's Gravenhage.” ☼ Er blijkt uit, hoe kostelijke jachtgronden Ockenburgh altijd bezeten heeft en nog bezit. Trouwens, Ockenburgh schijnt vooral door de heerlijke omgeving zijn eigenaar te hebben geboeid: van het interieur vermeldt hij slechts even de „enge voorsael,” waarin geen beeltenissen van voorvaderen zijn geplaatst, gelijk de dichter verholten spijtig vertelt. Rechts van de voorzaal was het salet, links Westerbaens slaapkamer. Daarnaast bevond zich de bibliotheek. In 't salet hingen schilderijen van van Miereveld en van Ravesteyn o.a. portretten van Elizabeth van de Paltz, van den oudsten zoon van prins Willem I en zijn gemalin, van Louise de Coligny, gravin Sophia Hadewich, de vrouw van den Frieschen stadhouder Willem Lodewijk Casimir, van Frederik Hendrik, de Groot en Oldenbarneveld. ☼ Waar al deze doeken gebleven zijn, vermeldt de historie niet: 't huis bleef niet in de familie van Westerbaen, die 31 Maart 1670 stierf, zonder kinderen na te laten. Wel heeft er later, in het midden der 19e eeuw, nog 'n Huygens gewoond, gelijk boven vermeld. Op 't oogenblik is 't goed verhuurd. — Notaris van den Bergh, dezelfde, die een groot deel van het landgoed aan tuinders verkocht, liet groote schietbanen aanleggen, waar nu de Loosduinsche Burgerwacht nog haar oefeningen houdt. ☼ Een deel van het oorspronkelijke landgoed is in de laatste jaren ook als bouwgrond gebruikt. Zoo staat er de villa „Ockenrode,” met hoogen koepel, waarvandaan men een weidsch uitzicht heeft op de omliggende landen, op Loosduinen, op Monster, op de heele duinstreek. ☼ Deze gegevens dank ik voor een deel aan de bereidwilligheid van den heer Kleywegt, die vele bijzonderheden wist bijeen te brengen over Loosduinen en het heele Westland, door hem gepubliceerd in „De aankondiger,” een plaatselijk blad, door hem uitgegeven. RO VAN OVEN.

DE ANTIPODEN.

Een verhaal uit het Prager Ghetto door

5) S. KOHN.

„WAT is dat dan?” vroeg Schmeling bedaard, terwijl hij eenige van de genoemde plantaardige spijzen aan zijn vork prikte en ze den tegenover-hem-zittende ter nadere onderzoek toestak. Schachner werd een beetje verlegen. „Dat heb ik er niet in gedaan!” zeide hij schuchter. „Nou, maar hoe komt het er dan in?” vroeg Schmeling ietwat ongeduldig. ☼ Er trad een kleine pauze in. Toen verhef Schachner zijn stem en gaf de volgende, de situatie ophelderende verklaring ten beste. „Ik zal je precies zeggen hoe die dingen er in komen. Koken doe ik heel graag, maar de pot omwasschen, daar heb ik een broertje aan dood.... Dat doe ik niet zoo dikwijls — maar één keer in de week — Vrijdagmiddag — ter eere van den lieven Sabbath.... En zoo gebeurt het dat er altijd wat in de pot blijft kleven.... Zondag heb ik rapen gehad, Maandag boonen, Dinsdag kneedsels van kwetsen....” ☼ Schmeling sneed met een handbeweging den woorden-vloed van zijn vriend af. „Doe maar

Foto C. Steenberg.

GEZICHT VAN HET LANDGOED OCKENBURGH OP KIJKDUIN.

geen moeite — je hoeft me niets te vertellen — ik kan het me wel denken!” en daarbij wees hij met zachte ironie op de diverse stukken uitschot, die hij uit de zoete sellerie had gevischt en die hij, als een valk zijn buit, voor zich had opgestapeld. „Zulke mengsels kan ik niet verdragen, en daarom zal ik onze gediensstige zeggen, dat zij elken middag den pot moet uitboenen.” Schachner gevoelde dat de eisch van zijn tafelnoot te rechtvaardig was om tegenspraak te dulden en hij tolereerde zwijgend deze niet-onbeduidende hervorming in zijn huishouden. ☼ Daar het Vrijdag was, en de door Schnachner voor potwasschen bestemde dag, kwam des avonds en den volgenden middag het gemelde gebrek niet voor en Schmeling maakte Schachner zelfs het compliment dat de Sabbathgerechten, die den vorigen dag gekookt, tot den volgenden middag in den warmen oven blijven, héél, héél smakelijk waren. En deze welverdiende waardeering had den gevleiden Schachner groote bevrediging gegeven. ☼ De beide oudjes hadden zich aan tafel door een levendige conversatie kostelijk geamuseerd. Na het eten hadden ze een beetje geslapen en ieder van hen erkende het niet alleen zichzelf, maar die openhartige rechtschappen menschen spraken het oprecht tegen elkaar uit, dat ze zich echt behaaglijk gevoelden. Zij waren tegen elkaar toegevend geworden, er scheen een geest van verdraagzaamheid en vredelievendheid over hen te zijn gekomen en men zou geneigd zijn om te gelooven dat zij volkomen van hun strijdzucht genezen waren. — Maar de landvrede duurde niet lang en reeds Zondagmiddag brak er een geweldige storm los en wel een zoodanige, als nog nooit tusschen de twee oudjes was voorgekomen. ☼ Schmeling had oorspronkelijk het doel nagestreefd om door een samenleven met Schachner, den ouden man te helpen aan voedzame kost. Hij had geloofd, dat hij — Schachner — nu dagelijks vleesch

Foto C. Steenberg.

BIJ DE BOERDERIJ OP HET LANDGOED OCKENBURGH.

zou eten en had er stellig op gerekend, de huishouding met hem zóó te verdeelen, dat Schachner als minister, terwijl binnenlandsche zaken voor de keuken zorgen, terwijl hij — Schmeling — als voormalig groot-koopman het departement van financiën, de betaling aan vleeschhouwer, kruidenier enz., zou beheeren. Op die manier zou hij den ouden onbeholpen onpraktischen man in het hoofd kunnen praten, dat door het gemeenschappelijk huishouden zoo'n besparing werd bereikt, dat Schachner, zonder meerdere belasting van zijn budget, tweemaal per dag kon vleesch eten en een glas goed gezond bier drinken. Het meerdere bedrag wilde Schmeling dan uit eigen zak bijpassen. ☼ Schachner was Zondagmorgens uitgegaan om inkoop voor het huishouden te doen, terwijl Schmeling thuis bleef. Toen Schachner terug kwam, bracht Schmeling een bezoek aan zijn schoonzoon, van wien hij tijdig terugkwam. De twee mannen gingen weer aan de tafel zitten, lepelden gezamenlijk de soep, waarop een schotel aardappels volgde. Toen bracht Schachner echter een bord vleesch binnen, dat hij voor Schmeling neerzette, terwijl hijzelf dadelijk zachtjes het gebed van na-tafel begon op te zeggen. ☼ „Waarom bid je al?” vroeg Schmeling.

„Je hebt toch nog geen vleesch gegeten?” Daar de vrome Schachner om een noodelooze vraag zijn gebed niet wilde onderbreken en geen antwoord gaf — hetgeen bij prikkelbare menschen geen zenuwstillende uitwerking heeft — begon hij ongeduldig te worden en dit temeer, omdat Schachner, zonder te spreken, door spraakvervangende gebaren Schmeling aanspoorde om door te eten en zich eindelijk door zijn vurig temperament liet verlokken om zijn ongehoorzamen kameraad de vork in de hand te drukken. Daar echter al die pogingen zonder gevolg bleven, geraakte onwillekeurig zijn gebed in een sneller tempo — hetgeen men aan de vluggere beweging der lippen kon merken — en toen hij het geëindigd had, sprak hij bedaard: „Ik eet alleen Zaterdag en op heele en halve feestdagen vleesch. Door de week kan ik het niet eten — want ik heb daarvoor geen geld.” „Wat beteekent dat nu weer?” riep Schmeling vuurrood van toorn uit. „Denk je soms dat ik vleesch en jou laten toekijken?” Daarbij liet hij zich zoozeer door zijn woede verleiden, dat hij met zijn vuist wild op de tafel sloeg, zoodat de glazen en borden rondansten. „Je zult mijn glazen en borden nog kapot slaan”, zei Schachner. „Kan me niets schelen!” riep de opgewonden Schmeling. „Morgen laat ik toch mijn mooi servies, dat ongebruikt staat, komen en... Wees nou niet dwaas — Eet dat vleesch met me mee of...” Schmeling hield op. Hij wist niet welk dreigement hij er moest uitgooien. „Je bent een gek!” antwoordde Schachner. „We kunnen toch heel goede vrienden zijn, en bij elkaar wonen — maar daarom kan jij toch vleesch eten en hoef ik dat niet te doen... jij hebt geld — ik niet.” ☼ Niets kan een van nature prikkelbaar mensch zóó opwinden, als het feit dat hij zijn plannen, met zooveel omzichtigheid voorbereid, in duigen ziet vallen. Schmeling kon er geen aanspraak op maken een scherpzinnige geest te zijn, evenmin kon men hem slagvaardig noemen en met de bedoeling om Schachner kort en krachtig te weerleggen verviel hij in de fout, die advocaten en kinderen maken, om maar lukraak de laatstgehoorde woorden te weerspreken. „Jij hebt óók geld!” „Ik heb geen geld!” riep Schachner. „Je hebt wel geld!” krijgde Schmeling, met de bedoeling om zijn tegenstander te overschreeuwen en op die manier zijn beter recht te bewij-

Foto Hora Siccama.

EEN DER HOOFDSTRATEN TE CORTÉ OP CORSICA.

zijn. ☼ Er ontstond een kleine pauze, waarin beide partijen krachten schenen te verzamelen voor de voortzetting van den strijd en zij beiden ongemakkelijk op hun stoelen heen en weer schoven. Tenslotte nam Schachner weer het woord en vroeg met schuwen oogopslag: „Hoe kan je zeggen dat ik geld heb?” „Omdat ik het weet”, bromde de andere terug. Maar het klonk niet zegevierend, het klonk eerder als een halve nederlaag. „Hoe kan je dat weten? Ben je alwetend? Ben je een profeet?... Dat laatste zou wel kunnen zijn,” — Schachner begon baloorig en stekelig in Jeruzalem verwoest werd, is de gave der profetie slechts aan kinderen en dwazen geschenken.” ☼ Daar Schmeling in geen geval in de categorie der kinderen kon worden ondergebracht, viel hij volgens Schachners toespeling blijkbaar in die van de dwazen, en hij was op dat oogenblik in het geheel niet in een stemming om dergelijke beleedigen kalm te accepteren. Terwijl hij zich door zijn drift liet meeslepen, riep hij de onverstandige woorden uit: „Ik ben geen dwaas en geen kind — ik heb mezelf ervan overtuigd — vanmorgen toen je niet thuis was, heb ik een beetje in je kist rondgescharreld —

en toen heb ik een kous met geld gevonden — acht en twintig zilveren guldens zijn erin... Waarom schraap je geld bij mekaar en spaar je eten uit je mond, terwijl de dokter zegt, dat je vleesch moet eten en bier drinken?... Een vrek ben je... een krent ben je!” ☼ Schachner was door de woorden van zijn kameraad herhaaldelijk en zwaar beleedigd geworden. Schmeling had achter zijn rug om met een dokter tegen hem geconspireerd, hij hield hem nu voor een zwak, afgetakeld mensch, die slechts op een kunstmatige manier door het gebruik van vleesch en bier op de been kon worden gehouden. Hij had de indiscretie begaan om zijn kist, die hij met het volste vertrouwen in het karakter van zijn vriend had opengelaten, op een geniepige wijze te doorsnuffelen en had daarin zóóal geen compromitterende minnebrieven, dan toch een, naar zijne meening compromitterende kous gevonden. En om de maat van zijn schandaligheden boordevol te maken had hij hem ten slotte nog „krenterige vrek” genoemd. Maar wie Schachner op dat oogenblik gezien had,

bleek, bevend en volslagen van zijn stuk, die zou ongetwijfeld tot de overtuiging zijn gekomen, dat behalve de openlijke, aan de oppervlakte liggende beleedigen, die in Schmeling's woorden lagen, nog iets in deze verborgen was, dat van buiten af niet was te zien en dat hem veel leed deed. ☼ Schmeling was onthutst over het plotseling veranderde voorkomen van Schachner, maar het vlot dat hij zijn gedachten kon verzamelen en eenige verontschuldigende woorden stamelen, brak Schachner als een razende orkaan los: „Dus ik ben een krenterige vrek, omdat...” Hij brak af. Blijkbaar was hij op het punt geweest iets te zeggen, wat verzwegen moest blijven... „En... hoe noem je een mensch, die in de kist van een ander snuffelt? Of wou je je overtuigen, of ik werkelijk arm ben of dat ik me maar zoo houd?” ☼ Daar Schachner deze woorden vlug en heftig had uitgestoot en daardoor meer adem had verbruikt dan hem juist op dat moment ten dienste stond, was hij genoodzaakt een oogenblik lucht te happen en dit benutte Schmeling om er enkele zinnen tusschen te werpen met de bedoeling zijn opgewonden vriend te kalmeeren. „Het was werkelijk niet mooi van me... ik heb niet het recht in je kist te snuffelen...”

(Wordt vervolgd).